

Armoedemonitor Zwolle 2018

Zwolse minima in beeld

Opdrachtnemer	Onderzoek & Informatie
Versie	definitief
Datum	15 oktober 2018

Datum
Titel

15 oktober 2018
Armoedemonitor Zwolle 2018

Colofon

Armoedemonitor 2018

Onderzoek & Informatie, Gemeente Zwolle
Oktober 2018

Opdrachtgever

Maatschappelijke Ontwikkeling, Gemeente Zwolle

Samenstelling

afdeling Onderzoek & Informatie

Bronvermelding

Overname uit deze publicatie is alleen toegestaan onder vermelding van de bron.

Inhoud Armoedemonitor Zwolle 2018

	Samenvatting en conclusies	4
1	Inleiding	6
2	Zwolse minima	9
2.1	Ontwikkeling in minimahuishoudens	9
2.2	Minimahuishoudens naar huishoudtype	10
2.3	Minimahuishoudens naar leeftijd	11
2.4	Minimahuishoudens naar herkomst	13
2.5	Minimahuishoudens naar inkomensbron	14
2.6	Zwolse minima naar wijk	16
2.7	Kinderen in minimahuishoudens	18
3	Langdurige minimahuishoudens	21
3.1	Langdurige minima in Zwolle uitgesplitst naar kenmerken	21
3.2	Langdurige minima naar inkomensbron	22
3.3	Kinderen in langdurige minimahuishoudens	23
4	Gebruik en bereik van minima - regelingen in Zwolle	24
4.1	Overzicht regelingen	24
4.2	Collectieve zorgverzekering minima	24
4.3	Individuele inkomenstoelage	26
4.4	Bijzondere bijstand	28
4.5	Tegemoetkoming meerkosten chronisch zieken	30
4.6	Participatiefonds	30
4.7	Regelingen voor kinderen	31
4.7.1	Scholierenregeling	31
4.7.2	School-, sport- en cultuuractiviteiten en vakanties	31
4.7.3	Armoede en gezondheid kinderen	33
4.7.4	Peuterspeelzaal	34
4.7.5	Zwemvangnet	34
4.8	Noodfonds	35
	Verklarende begrippenlijst	36
	Inkomensstatistiek CBS: herziene cijfers	38
	Tabellenbijlage	39
	Minimahuishoudens in Zwolle en Nederland	39
	Langdurige minimahuishoudens in Zwolle en Nederland	40
5	Kaartenbijlage	41

Samenvatting en conclusies

De jaarlijkse uitgave van een Zwolse Armoedemonitor geeft inzicht in de ontwikkelingen in omvang en aard van de doelgroep inwoners die rondkomen van een laag inkomen en het gebruik maken van de Zwolse armoederegelingen.

Het Zwolse beeld over minimahuishoudens toont een licht verschil met het beeld in heel Nederland. Het aantal minimahuishoudens blijft stijgen. In Zwolle blijft het aandeel minima nog iets toenemen, terwijl in heel Nederland het onveranderd is gebleven. Gevolg hiervan is dat de omvang van Zwolse minimahuishoudens de afgelopen jaren boven het landelijk gemiddelde is uitgekomen.

Minimahuishoudens

- Zwolle kent begin 2018 6.400 huishoudens die tenminste 1 jaar een inkomen van maximaal 110% van het sociaal minimum hebben. In de laatste drie jaar betekent dit een toename van 500 huishoudens met een minimuminkomen.
- Zowel in Zwolle als landelijk is de afgelopen jaren een forse toename van het aantal minimahuishoudens zichtbaar. Ook het aandeel van de minimahuishoudens gegroeid. In Zwolle is de groei van 10,2% in 2011 naar 11,8% in 2018. Het landelijk aandeel minima liep op van 10,4% in 2011 naar 11,2% in 2018. Dit betekent dat de groei in Zwolle hoger is dan landelijk.
- 82% van alle minimahuishoudens in Zwolle is eenpersoonshuishouden of eenoudergezin. Voor alle huishoudens in Zwolle is dit 42%.
- De toename van het aantal minimahuishoudens bestaat voornamelijk uit eenpersoonshuishoudens. In 2015 waren er 4.000 minimahuishoudens bestaande uit één persoon, het jaar daarvoor waren dit er nog 3.700.
- Huishoudens met de hoofdkostwinner tot 25 jaar behoren vaker tot de minima (7%), in vergelijking met alle Zwolse huishoudens (3%). In zowel Zwolle als in heel Nederland behoren huishoudens waarvan de hoofdkostwinner jonger is dan 25 jaar relatief vaker tot de minima dan elke andere leeftijdsgroep.
- Bij de grootste groep minimahuishoudens (69%) is de hoofdkostwinner een persoon zonder migratieachtergrond. Bij alle Zwolse huishoudens is dit aandeel 86%. Personen zonder migratieachtergrond zijn ondervertegenwoordigd onder de minimahuishoudens. Bij de minimahuishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond is dit beeld omgekeerd: 30% van de minimahuishoudens behoort tot deze groep, terwijl onder alle Zwolse huishoudens vormt deze groep slechts 7%.
- 47% van de minimahuishoudens heeft voornaamste inkomen uit een uitkering sociale voorziening en 19% van de minimahuishoudens heeft een inkomen uit arbeid (in loondienst of als zelfstandige).

Kinderen in minimahuishoudens

- Zwolle telt in totaal 26.400 minderjarige kinderen (in de leeftijd van 0 tot 18 jaar), daarvan wonen 2.100 kinderen in een minimahuishouden.
- 62% van de kinderen in minimahuishoudens woont in een eenoudergezin, terwijl van alle kinderen in Zwolle 13% in een eenoudergezin woont.
- Bij 36% van de kinderen in minimahuishoudens komt de ouder/verzorger uit een niet-westers land. In heel Zwolle is het aandeel kinderen met een niet-westerse ouder/ verzorger 10%.

Langdurige minimahuishoudens

- In Zwolle behoren 4 op de 10 minimahuishoudens tot de langdurige minima; namelijk 2.700 van de 6.400 minimahuishoudens.
- Van alle Zwolse huishoudens behoort 5,4% tot de langdurige minima. Dit aandeel is gelijk aan het landelijk gemiddelde.
- Van de 2.100 kinderen in een minimahuishouden wonen 1.000 kinderen minimaal 4 jaar (langdurig) in een minimahuishouden.

Gebruik van Zwolse minima-regelingen

- We zien goed gebruik van de minima-regelingen in Zwolle, de meeste laten groei in gebruik zien.
- Ultimo 2017 hebben in Zwolle 3.761 huishoudens (oftewel 4.448 verzekerden) via de gemeente gebruik gemaakt van de **collectieve zorgverzekering voor minima**. Dit is 6,5% van alle huishoudens in Zwolle. Dit aandeel is nagenoeg hetzelfde als in 2016.
- In 2017 maakten 2.486 huishoudens gebruik van de **individuele inkomenstoeslag**. Van de Zwolse huishoudens is dit 4,3% in 2017. Dit percentage blijft nog steeds groeien, hoewel de groei vanaf 2016 afvlakt.
- In 2017 maakten 2.188 huishoudens minimaal 1 keer gebruik van de **bijzondere bijstand**. We zien een stijgende trend in het gebruik van de bijzondere bijstand voortzetten: van 2,5% in 2014 naar 3,2% in 2017 van alle Zwolse huishoudens.
- In 2017 is de **tegemoetkoming chronisch zieken** aan 373 inwoners toegekend.
- In 2017 hebben 2.538 huishoudens gebruik gemaakt van de ondersteuning uit het **Participatiefonds**.
- De **regelingen voor kinderp participatie** worden vergelijkbaar met vorig jaar gebruik.
 - In 2017 hebben 682 kinderen gebruik gemaakt van de scholierenregeling; deze zijn afkomstig uit 507 afzonderlijke gezinnen; er zijn dus broers en zussen bij.
 - In 2017 zijn 503 kinderen geholpen door het Jeugdfonds Sport en Cultuur in Zwolle.
 - In 2017 heeft Stichting Meedoen 569 aanvragen toegekend voor een activiteitenbijdrage. Hierdoor konden 673 kinderen uit Zwolle kunnen participeren aan activiteiten.
 - Het aantal aanvragen voor kunst en cultuur activiteiten in 2017 was 140. Hiermee zijn in Zwolle huishoudens met 231 kinderen financieel ondersteund; dit aantal is vergelijkbaar met 2016.
 - Stichting Weekje Weg biedt de afgelopen jaren aan vergelijkbare aantallen mensen een bijdrage voor een vakantie. In 2017 ging het om 73 gezinnen.
 - In 2017 maakte Stichting De Ruime Wind zeilkampen mogelijk voor 36 Zwolse kinderen. Dit aantal is vergelijkbaar met de voorgaande jaren.
 - In 2017 werden 180 kinderen uit minimagezinnen financieel ondersteund vanuit de regeling "Armoede en gezondheid kinderen".
 - 167 kinderen maakte gebruik van een 'gratis' plek op een peuterspeelzaal van Doornijk in 2017
 - In 2017 maakte 153 kinderen uit 129 huishoudens gebruik van de zwemvangnetregeling.
- In Zwolle zijn 276 gezinnen ondersteund in 2017 met een bijdrage uit de **Noodfonds**.

1 Inleiding

Voor u ligt de Armoedemonitor 2018. De Armoedemonitor biedt inzicht in de ontwikkelingen binnen de groep inwoners die tot de minima behoren. Naast de ontwikkelingen in de totale en relatieve omvang van de groep zijn er verschillende kenmerken van deze huishoudens in beeld gebracht. Ook wordt de groep minima vergeleken met de totale Zwolse bevolking en maken we een vergelijking tussen Zwolle en Nederland. In het laatste deel vindt u een overzicht van de regelingen waarvan de minimahuishoudens in Zwolle gebruik kunnen maken en in welke mate daar daadwerkelijk gebruik van gemaakt wordt.

Zwolse armoedegrens.

De gemeenteraad heeft de Zwolse armoedegrenzen vastgesteld. Hieronder verstaan we huishoudens met minimaal 1 jaar een inkomen tot 110% van het sociaal minimum. (zie voor bedragen tabel 1.1). De grens geldt voor alle lage inkomens, of die nu uit arbeid, uitkering of onderneming komen. Dit is goed om te realiseren, want niet alle minima hebben een uitkering. Sinds 2015 kennen Zwolse regelingen waarvan chronisch zieken en gehandicapten gebruik kunnen maken, een inkomensgrens tot 130% van het sociaal minimum.

Voor de scholierenregeling is de inkomensgrens vanaf 1 januari 2017 verhoogd naar 130% van het sociaal minimum om een armoedeval te beperken. Tot slot vallen onder de armoededoelgroep mensen die in het kader van een schuldregeling een relatie hebben met de gemeentelijke Schuldienstverlening en daarom alleen het vrij te laten bedrag van hun inkomen overhouden ter besteding. In deze monitor spreken we over minimahuishoudens. Voor de definitie van langdurig laag inkomen hanteren we in Zwolle een termijn van minimaal 3 jaar een laag inkomen. De inkomensgrenzen worden per huishoudtype vastgesteld. In de tabel hieronder vindt u bedragen voor vier huishoudtypes.

Tabel 1. Overzicht inkomensnorm bij diverse armoedegrenzen naar huishoudtype per 1.1.2017, netto inkomen per maand

Inkomensnorm/ Huishoudtype	100%	110%	130%
			chronisch ziek of scholier
Alleenstaande	€ 934	€ 1.027	€ 1.214
Alleenstaande ouder	€ 934	€ 1.027	€ 1.214
Echtpaar/ Samenwonenden	€ 1.334	€ 1.467	€ 1.734
Echtpaar/ Samenwonenden met kinderen	€ 1.334	€ 1.467	€ 1.734

- Huishoudens met een inkomen dat lager is dan de genoemde bedragen kunnen aanspraak maken op de betreffende regelingen.
- Voor de kosten van de kinderen ontvangt het huishouden toeslagen via de belastingdienst en SVB.
- De normen van 110% en 130% zijn gebaseerd op de van toepassing zijnde bijstandsnormen exclusief 5% vakantietoeslag, die gelden in de leeftijd van 21 jaar tot de pensioengerechtigde leeftijd, waarbij geen verlaging op de uitkering wordt toegepast in verband met een woonvoordeel, zoals de kostendelersnorm of het ontbreken van woonlasten.

Gebruik van brondata

De Armoedemonitor 2018 is gebaseerd op de meest recente gegevens. Waar mogelijk presenteren we de jaarcijfers uitgesplitst naar achtergrondkenmerken van de huishoudens.

Deze gegevens zijn afkomstig uit diverse bronnen.

- Aantallen van minimahuishoudens komen uit de Inkomens- en Vermogensstatistiek 2015 en eerdere jaren van het CBS¹. Deze gegevens zijn in december 2017 op gemeenteniveau beschikbaar gekomen.
- Doorrekening van Stimulansz over de jaren 2016, 2017 en 2018. Deze cijfers zijn schattingen van het aantal minimahuishoudens in Zwolle over de laatste drie jaar.
- De gegevens over het gebruik van de minimaregelingen zijn afkomstig uit gemeentelijke registraties en uit registraties van partnerorganisaties.

CBS heeft de statistieken over inkomen herzien. Hierdoor zijn de cijfers uit deze monitor niet te vergelijken met die uit vorige edities. De herziene statistieken zijn wel over een reeks jaren beschikbaar, we kunnen dus nog steeds ontwikkelingen binnen de doelgroep waarnemen.

In tegenstelling tot CBS die in haar definitie van *langdurig* laag inkomen van minimaal 4 jaar uitgaat, hanteert Zwolle een termijn van 3 jaar. Gegevens in hoofdstuk 3 zijn gebaseerd op CBS data waarbij de definitie van het CBS van toepassing is. De Zwolse definitie vindt haar weerslag in de regeling 'Individuele inkomenstoeslag'. Voor de presentatie van de gegevens over Individuele inkomenstoeslag in paragraaf 4.3 is de Zwolse definitie van kracht.

Inhoud van de monitor

Deze monitor biedt inzicht in de ontwikkelingen van de minimahuishoudens in Zwolle. Hoofdstukken 2 en 3 laten de totale en relatieve omvang van de doelgroep minima zien, Ook vergelijken we de Zwolse minima met alle Zwolse huishoudens op verschillende kenmerken. Daarnaast geven we weer in welke opzichten verschilt Zwolle van Nederland als het gaat om de groep minima. In hoofdstuk 4 vindt u in welke mate gebruik wordt gemaakt van de gemeentelijke regelingen voor de minimahuishoudens.

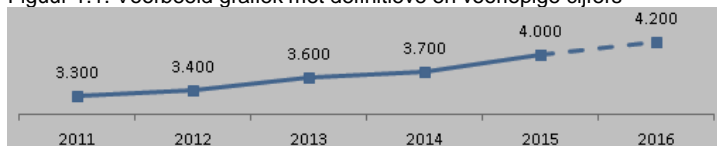
Leeshulp

De gegevens worden in tekst, tabel of grafiek weergegeven. Voor de leesbaarheid gaan we alleen in op ontwikkelingen die een afwijking of verandering laten zien ten opzichte van voorgaande jaren en besteden we minder aandacht aan cijfers die (nagenoeg) gelijk zijn gebleven.

In de grafieken wordt soms een stippellijn gebruikt. Hierbij gaat het om voorlopige cijfers van het CBS die volgend jaar nog kunnen wijzigingen.

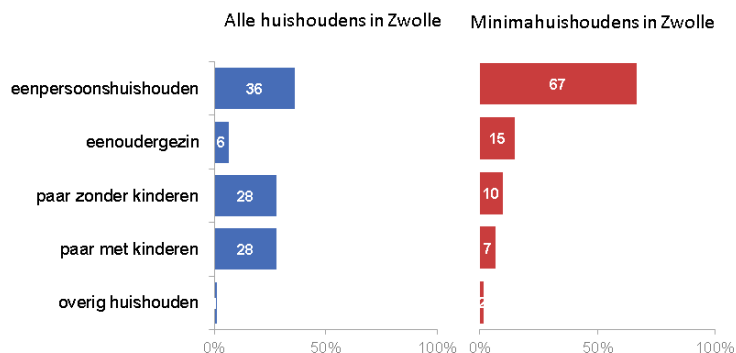
¹ In 2017 heeft het CBS de inkomensstatistiek herzien en voor de jaren vanaf 2011 opnieuw berekend. Deze herziene cijfers zijn niet vergelijkbaar met de oude reeks uit het Regionaal Inkomensonderzoek, zoals deze in voorgaande edities van de Armoedemonitor werd gehanteerd. Zie bijlage 2 voor een uitgebreide uitleg over de herziening.

Figuur 1.1. Voorbeeld grafiek met definitieve en voorlopige cijfers

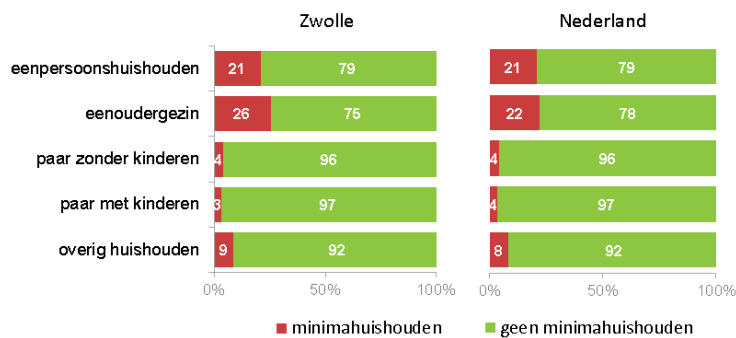

In sommige grafieken gebruiken we rood en blauw (zie figuur 1.2). Blauw gebruiken we voor alle type huishoudens in Zwolle en rood voor alle type minimahuishoudens in Zwolle. In andere grafieken gebruiken we rood en groen (zie figuur 1.3). Rood zijn dan minimahuishoudens, in Zwolle en Nederland, groen geeft de overige huishoudens in Zwolle en Nederland weer (de niet-minima). Op deze manier wordt het aandeel minimahuishoudens zichtbaar.

Figuur 1.2. Voorbeeld grafiek met alle huishoudens en minimahuishoudens in Zwolle

Figuur 1.3. Voorbeeld grafiek met verhouding tussen minima en overige huishoudens, in vergelijking tussen Zwolle en Nederland

2 Zwolse minima

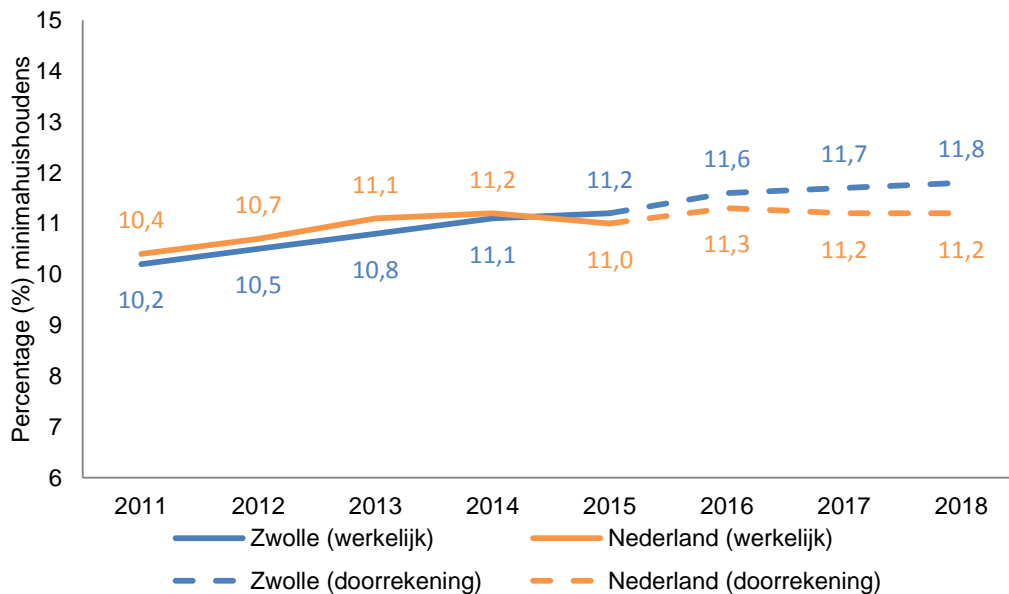
2.1 Ontwikkeling in minimahuishoudens

Zwolle kent begin 2018 6.400 huishoudens die tenminste 1 jaar een inkomen van maximaal 110% van het sociaal minimum hadden. In 2015 waren dit er 5.900. Dat betekent een toename van 500 huishoudens met een minimuminkomen in de laatste drie jaar.

Uit doorrekening blijkt dat de groei van minimahuishoudens in Zwolle dus doorzet, terwijl de groei landelijk afvlakt (zie figuur 2.1.)

Zowel in Zwolle als landelijk is de afgelopen jaren een toename van minimahuishoudens - ook relatief gezien - zichtbaar. In 2011 was van alle Zwolse huishoudens het aandeel minimahuishoudens 10,2%. In 2018 is dat 11,8%. Het landelijk aandeel minima liep op van 10,4% in 2011 naar 11,2% in 2018. Dit betekent dat de groei in Zwolle hoger is dan landelijk.

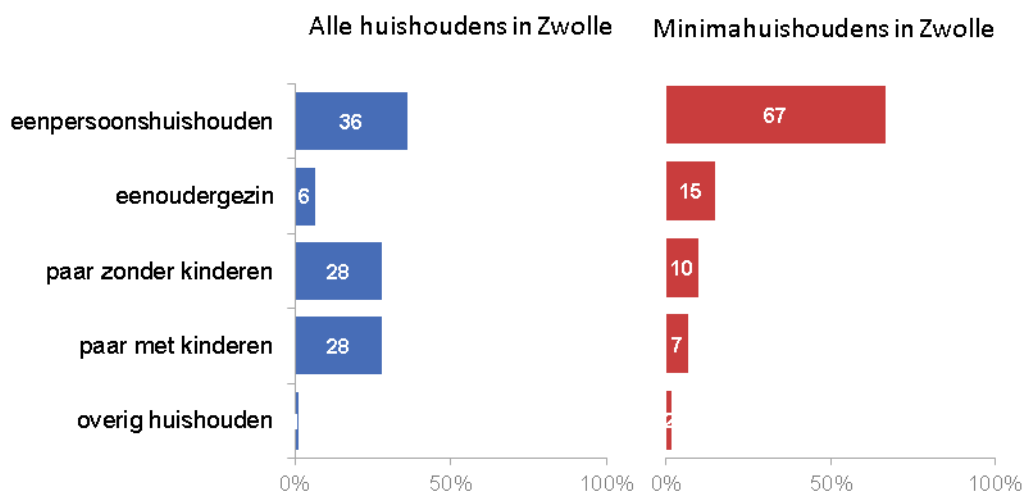
Figuur 2.1: Ontwikkeling percentage minimahuishoudens, 2011-2018

2.2 Minimahuishoudens naar huishoudtype

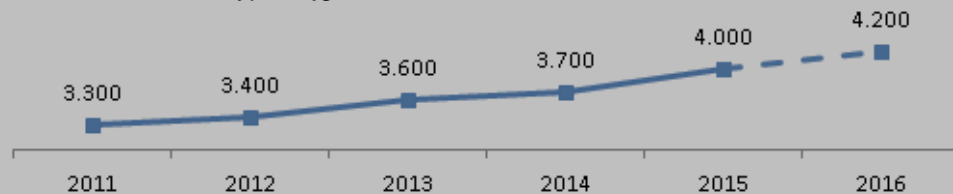
In deze paragraaf tonen we tot welke huishoudenstypen de minimahuishoudens vaak behoren en tot welke minder vaak. Dit in vergelijking met alle Zwolse huishoudens. De meeste minimahuishoudens (67%) zijn eenpersoonshuishoudens, terwijl slechts 36% van alle Zwolse huishoudens, eenpersoonshuishouden is. Bovendien is de groep eenpersoons minimahuishoudens de afgelopen jaren het sterkst gegroeid. Daarom is de ontwikkeling van deze groep door de jaren heen hieronder extra uitgelicht.

Figuur 2.2: Verhouding tussen huishoudtypen

Bron: CBS IIV

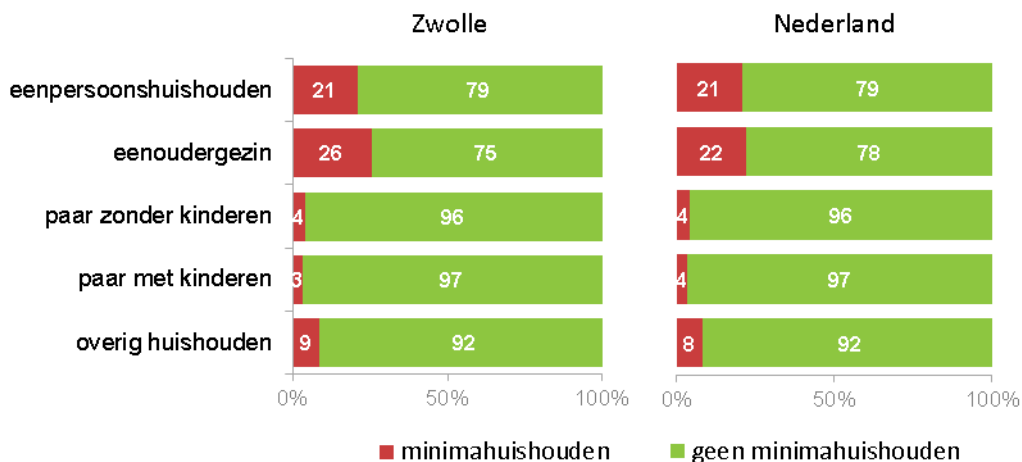
- 82% van alle minimahuishoudens in Zwolle is eenpersoonshuishouden of eenoudergezin. Voor alle huishoudens in Zwolle is dit 42%.
- Dit is het vijfde jaar op rij dat naast het relatieve aandeel **eenpersoonshuishoudens** met een minimuminkomen ook het absolute aantal van dit huishoudtype stijgt:

Ook **eenoudergezinnen** zijn met 15% onder de minimahuishoudens oververtegenwoordigd. Eenoudergezinnen maken slechts 6% deel uit van alle huishoudens in Zwolle. Na een lichte groei in deze groep is het aantal huishoudens op het niveau van 2011 gekomen. Er zijn in Zwolle 900 eenoudergezinnen onder de minima in 2015.

De paren met of zonder kinderen en de overige huishoudens laten over de tijd geen grote veranderingen zien.

Figuur 2.3: Aandeel minimahuishoudens per huishoudtype

Bron: CBS IIV

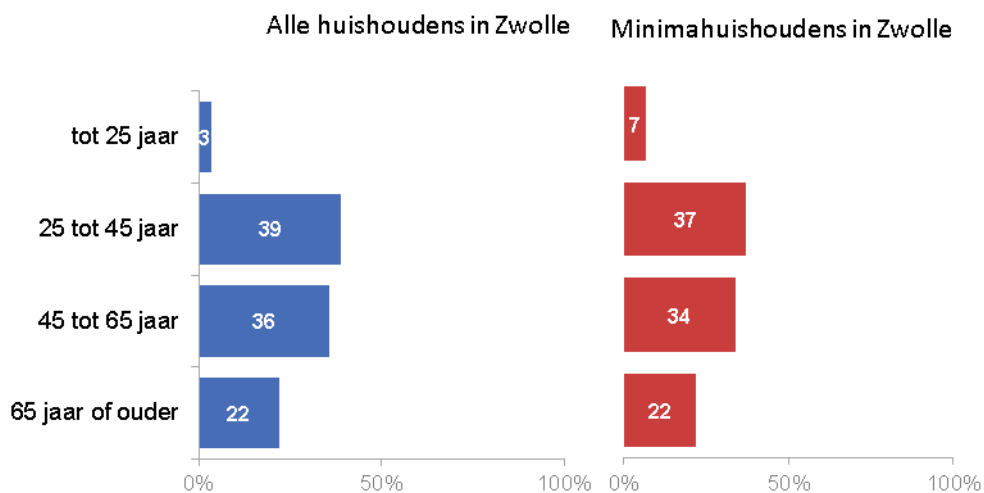
- Binnen de Zwolse eenoudergezinnen en eenpersoonshuishoudens bevinden zich relatief veel minimahuishoudens, respectievelijk 26% en 21%. Dit beeld zien we ook in heel Nederland.
- In Zwolle behoren relatief gezien iets meer eenoudergezinnen tot de populatie minimahuishoudens (26%), vergeleken met het beeld in heel Nederland (22%).

2.3 Minimahuishoudens naar leeftijd

Hieronder schetsen we de verdeling van de minimahuishoudens over de leeftijdsgroepen van de hoofdkostwinner.

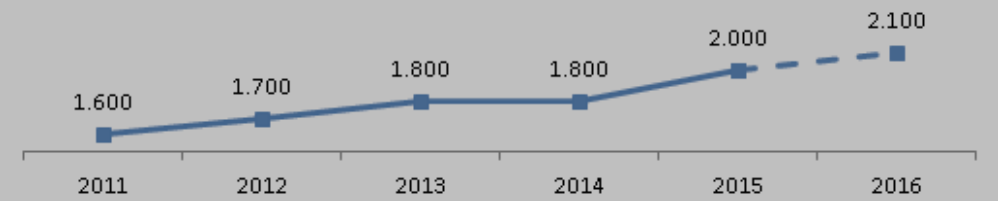
De minima in Zwolle zijn nagenoeg gelijk verdeeld over verschillende leeftijdsgroepen; dit in vergelijking met verdeling van alle Zwolse huishoudens.

Figuur 2.4: Verhouding tussen leeftijdsgroepen

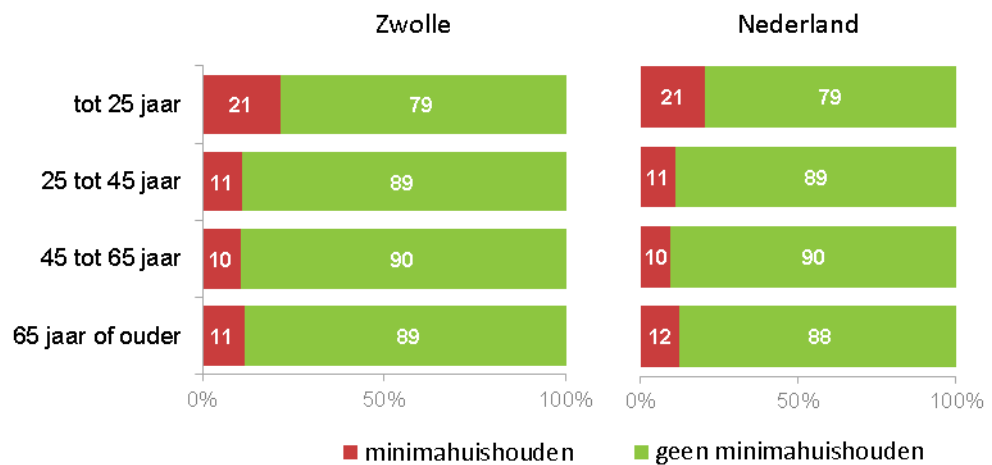

Bron: CBS IIV

- Opvallend is dat de minimahuishoudens met de **hoofdkostwinner tot 25 jaar** oververtegenwoordigd zijn. Dit in vergelijking van deze groep huishoudens met de totale Zwolse bevolking.
- Het aandeel van de minimahuishoudens met de **hoofdkostwinner tussen 45 tot 65 jaar** is afgelopen vijf jaar het sterkst toegenomen en telt 2.100 huishoudens in 2016.

Figuur 2.5: Aandeel minimahuishoudens per leeftijdsgroep

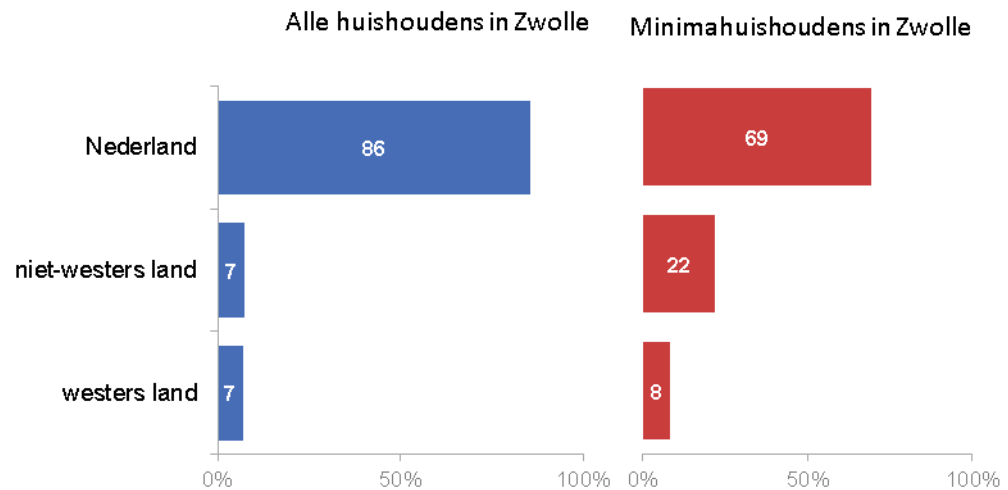
Bron: CBS IIV

In zowel Zwolle als in heel Nederland behoren huishoudens waarvan de hoofdkostwinner jonger is dan 25 relatief vaker tot de minima dan elke andere leeftijdsgroep.

2.4 Minimahuishoudens naar herkomst

Hieronder schetsen we de verdeling van de minimahuishoudens over de herkomstgroepen van de hoofdkostwinner.

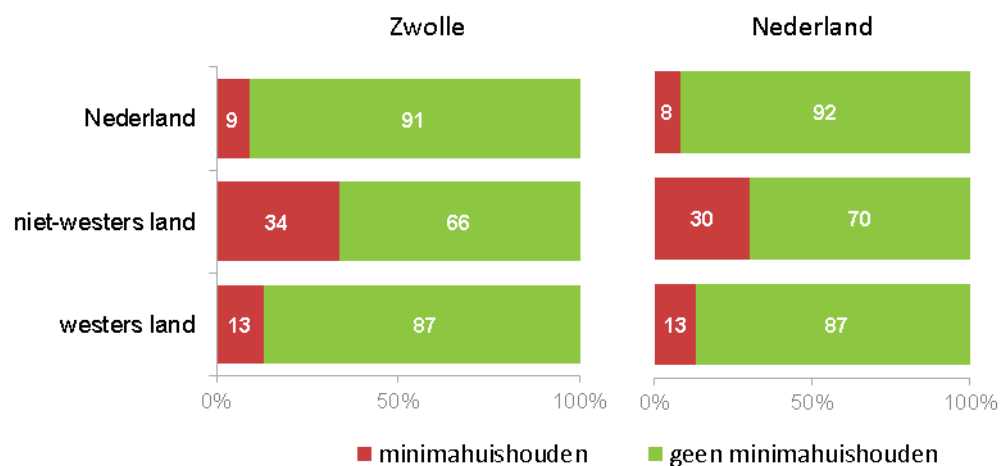
Figuur 2.6: Verhouding tussen herkomstgroepen

Bron: CBS IIV

Bij 69% van de Zwolse minimahuishoudens is de hoofdkostwinner een persoon zonder migratieachtergrond. Bij 86% van alle Zwolse huishoudens is de hoofdkostwinner een persoon zonder migratieachtergrond. Onder de minimahuishoudens zijn personen zonder migratieachtergrond dus ondervertegenwoordigd.

Figuur 2.7: Aandeel minimahuishoudens per herkomstgroep

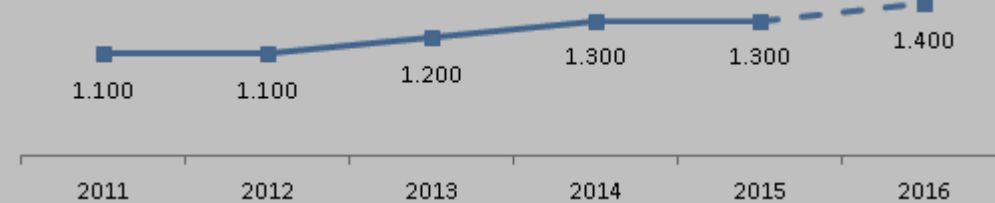

Bron: CBS IIV

In Zwolle behoren huishoudens waarvan de hoofdkostwinner een niet-westerse achtergrond heeft relatief vaak tot de minima (34% van alle Zwolse huishoudens met een hoofdkostwinner met een niet-westerse achtergrond). Dit beeld geldt ook voor heel Nederland.

Uit de analyse van CBS blijkt dat het hoogste risico op armoede bij Syrische en Eritrese vluchtelingen bestaat (publicatie CBS "[Armoede en sociale uitsluiting 2018](#)").

- In vergelijking met het landelijke beeld behoren er in Zwolle relatief iets meer huishoudens met een niet-westerse hoofdkostwinner tot de minima.
- Het aantal minimahuishoudens met een **niet-westerse hoofdkostwinner** is in de afgelopen vijf jaar toegenomen 1.100 naar 1.400; de groei van deze groep is sterker dan van de huishoudens met Nederlandse of westerse achtergrond.

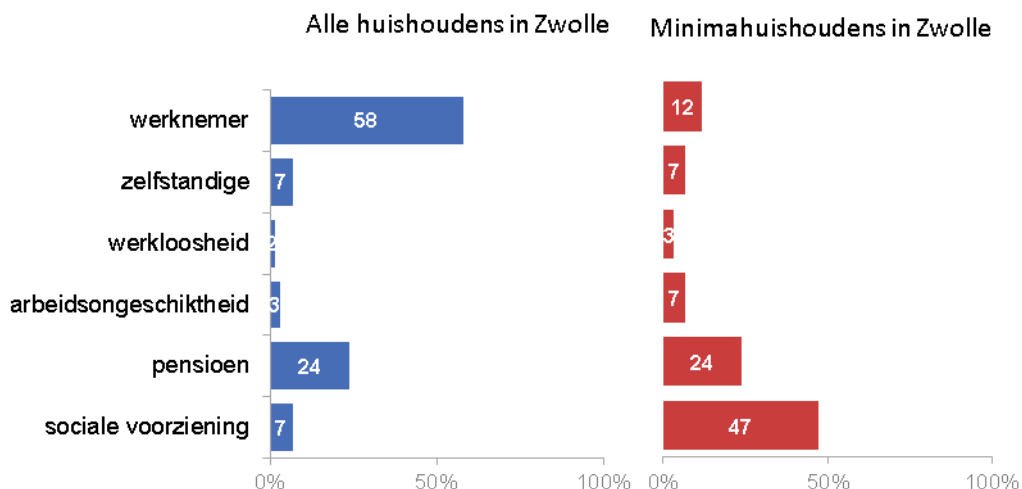

2.5

Minimahuishoudens naar inkomensbron

In deze paragraaf vergelijken we de minimahuishoudens naar voornaamste bron van inkomen.

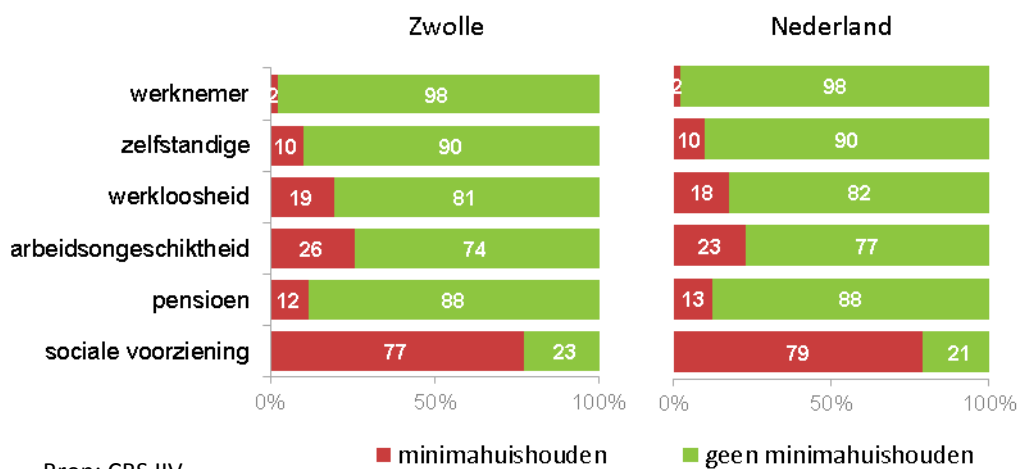
Figuur 2.8: Verhouding tussen inkomensbronnen

Bron: CBS IIV

- 47% van de minimahuishoudens heeft voornaamste inkomen uit een **sociale voorziening**³.
- 19% van de minimahuishoudens heeft een inkomen uit arbeid (in loondienst of als zelfstandige), ten opzichte van 65% van alle huishoudens in Zwolle.

Figuur 2.9: Aandeel minimahuishoudens per inkomensbron

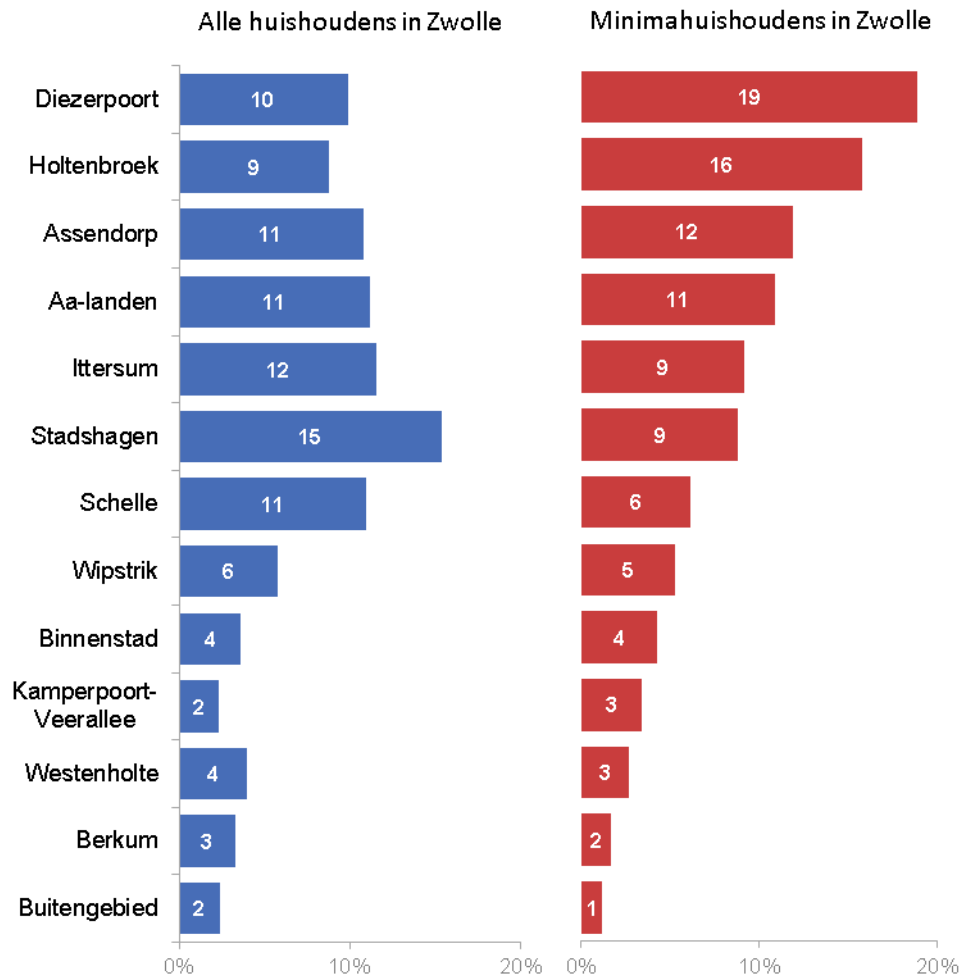
- In Zwolle behoort 77% van de huishoudens met inkomen uit sociale voorzieningen tot de minimahuishoudens. Dit is 2 procentpunt hoger dan in het voorgaande jaar (75%). Dit cijfer ligt nog steeds onder het landelijk gemiddelde.
- In Zwolle behoort 26% van de huishoudens met een uitkering wegens ziekte of arbeidsongeschiktheid tot de minimahuishoudens. Dit is nagenoeg onveranderd ten opzichte van vorig jaar en ligt iets boven het landelijke cijfer (23%).

² Zie verklarende begrippenlijst

2.6 Zwolse minima naar wijk

Waar wonen de minimahuishoudens? In deze paragraaf bekijken we de verschillen per woonwijk. Zie ook de kaartenbijlage voor visualisatie.

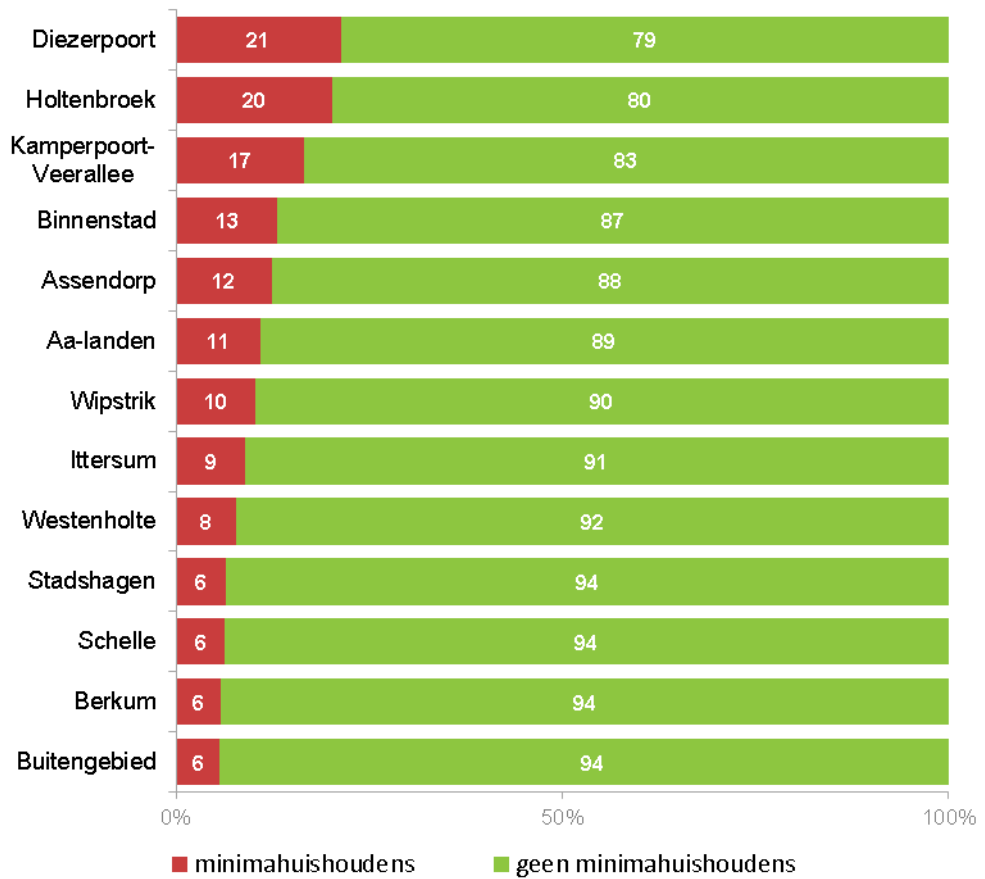
Figuur 2.10: Verhouding tussen wijken

Bron: CBS IIV

Ruim één op de drie minimahuishoudens in Zwolle woont in Diezerpoort of Holtenbroek. Van alle Zwolse huishoudens woont nog geen 20% in deze twee wijken. Er wonen hier dus relatief veel minimahuishoudens. In bijvoorbeeld Stadshagen en Schelle wonen relatief weinig minimahuishoudens.

Figuur 2.11: Aandeel minimahuishoudens per wijk

Bron: CBS IIV

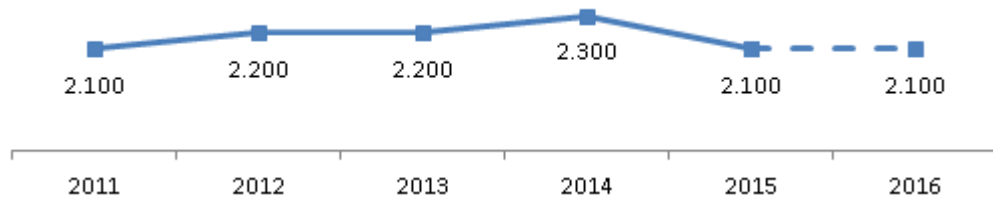
In Diezerpoort en Holtenbroek behoort respectievelijk 21% en 20% van de huishoudens tot de minimahuishoudens. Dat is bijna twee maal zo veel als gemiddeld in Zwolle.

In de wijken Ittersum, Westenholte, Stadshagen, Schelle, Berkum en in het Buitengebied behoort minder dan 10% van de huishoudens tot de minima.

2.7 Kinderen in minimahuishoudens

In Zwolle wonen in totaal 26.400 minderjarige kinderen³ (in de leeftijd van 0 tot 18 jaar), daarvan wonen 2.100 kinderen in een minimahuishouden. Hiermee is het aantal kinderen in minimahuishoudens gedaald en is hiermee op het niveau van 2011 gekomen.

Figuur 2.12. Kinderen in minimahuishoudens in tijd

Bron: CBS IIV

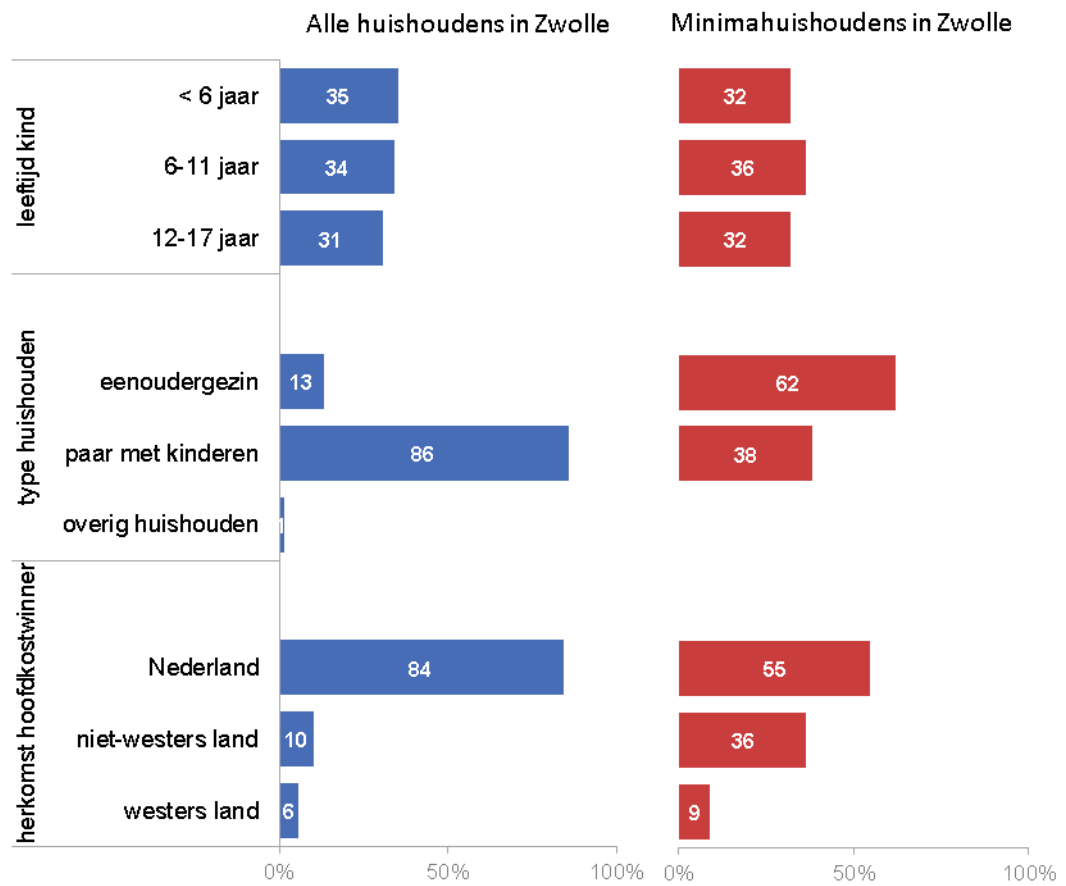
In dit hoofdstuk gaan we verder in op de kenmerken van deze kinderen.

In de vorige editie van de Armoedemonitor werd ook een grafiek gepresenteerd over kinderen in minimahuishoudens per wijk. Door een hoger abstractieniveau (afrondding van aantallen op honderdtallen) dat CBS voor dit onderdeel hanteert kunnen we dit inzicht niet meer presenteren. Daarom schetsen we in deze editie slechts een globaal beeld per wijk, zie kaartenbijlage.

3

- Daar waar staat "alle Zwolse kinderen", bedoelen we alle Zwolse kinderen van 0-18 jaar met uitzondering van kinderen die in een instelling of tehuis wonen.
- Als we spreken van "ouder/verzorger" bedoelen we de hoofdkostwinner van het huishouden. Dit kan in enkele gevallen ook gaan om iemand anders dan een ouder of verzorger.

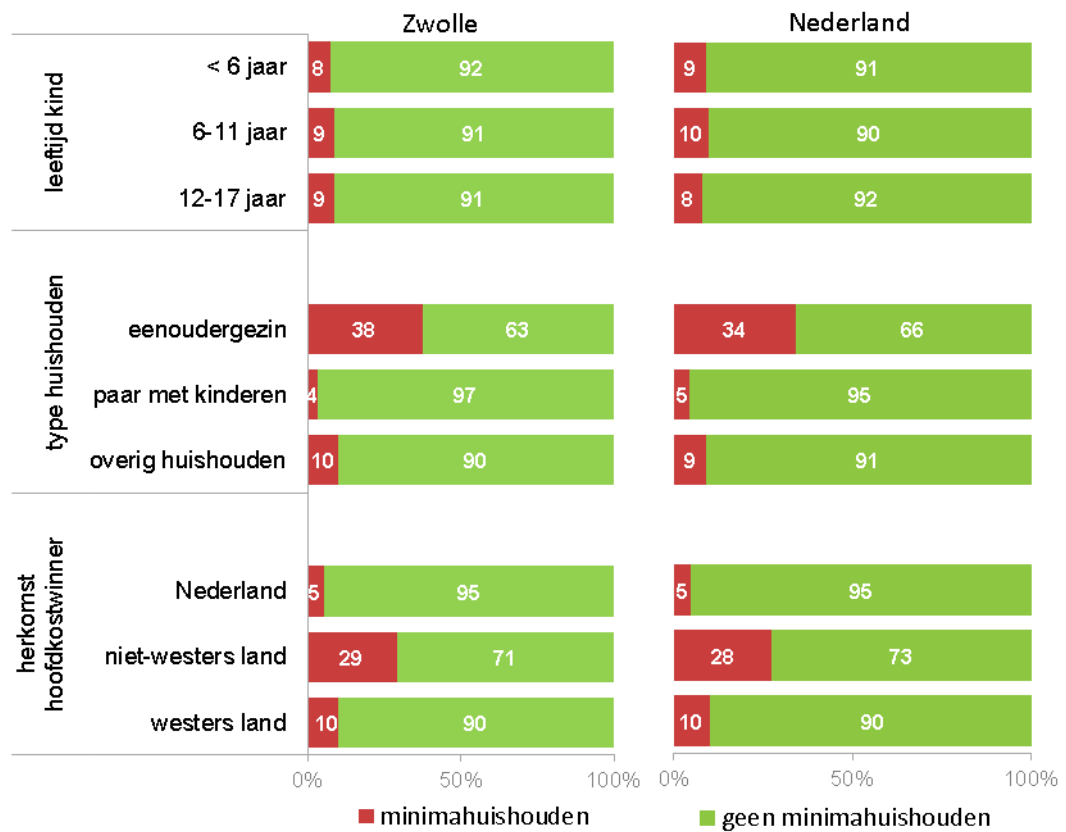
Figuur 2.13: Kinderen in minimahuishoudens naar diverse kenmerken

Bron: CBS IIV

- 62% van de kinderen in minimahuishoudens woont in een **eenoudergezin**, terwijl van alle kinderen in Zwolle 13% in een eenoudergezin woont.
- Bij 36% van de kinderen in minimahuishoudens komt de ouder/verzorger uit een **niet-westers land**. In heel Zwolle is het aandeel kinderen met een niet-westerse ouder/ verzorger 10%.

Figuur 2.14: Aandeel kinderen in minimahuishoudens naar diverse kenmerken

Bron: CBS IIV

- 38% van de kinderen uit een **eenoudergezin** woont in een minimahuishouden. Landelijk is dat aandeel iets lager: 34%.
- 29% van de kinderen met **niet-westerse** ouder(s)/verzorger(s) woont in een minimahuishouden. Dit is vergelijkbaar met het landelijk beeld.

10% van de kinderen met **westerse** ouder(s)/verzorger(s) woont in een minimahuishouden. Dit is ook het landelijk beeld.

3 Langdurige minimahuishoudens

- In Zwolle behoren 4 op de 10 minimahuishoudens tot de **langdurige minima**; namelijk **2.700** van de **6.400** minimahuishoudens. Van **alle** Zwolse huishoudens behoort **5,4%** tot de langdurige minima. Dit aandeel is gelijk aan het landelijk gemiddelde.

CBS stelt (publicatie CBS "[Trends in Nederland 2018](#)") dat de toename van het aantal huishoudens met langdurig een laag inkomen voornamelijk komt doordat meer huishoudens lang afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering. Hoe groter de gemeente, hoe groter doorgaans het aandeel huishoudens is dat moet rondkomen van een laag inkomen.

Uit verdere analyse blijkt dat het aantal mensen dat vijf jaar of langer in de bijstand zit, landelijk weer langzaam stijgt sinds 2014. Een reden hiervoor is de stapsgewijze verhoging van de AOW-leeftijd, waardoor personen later uitstromen naar een AOW-uitkering.

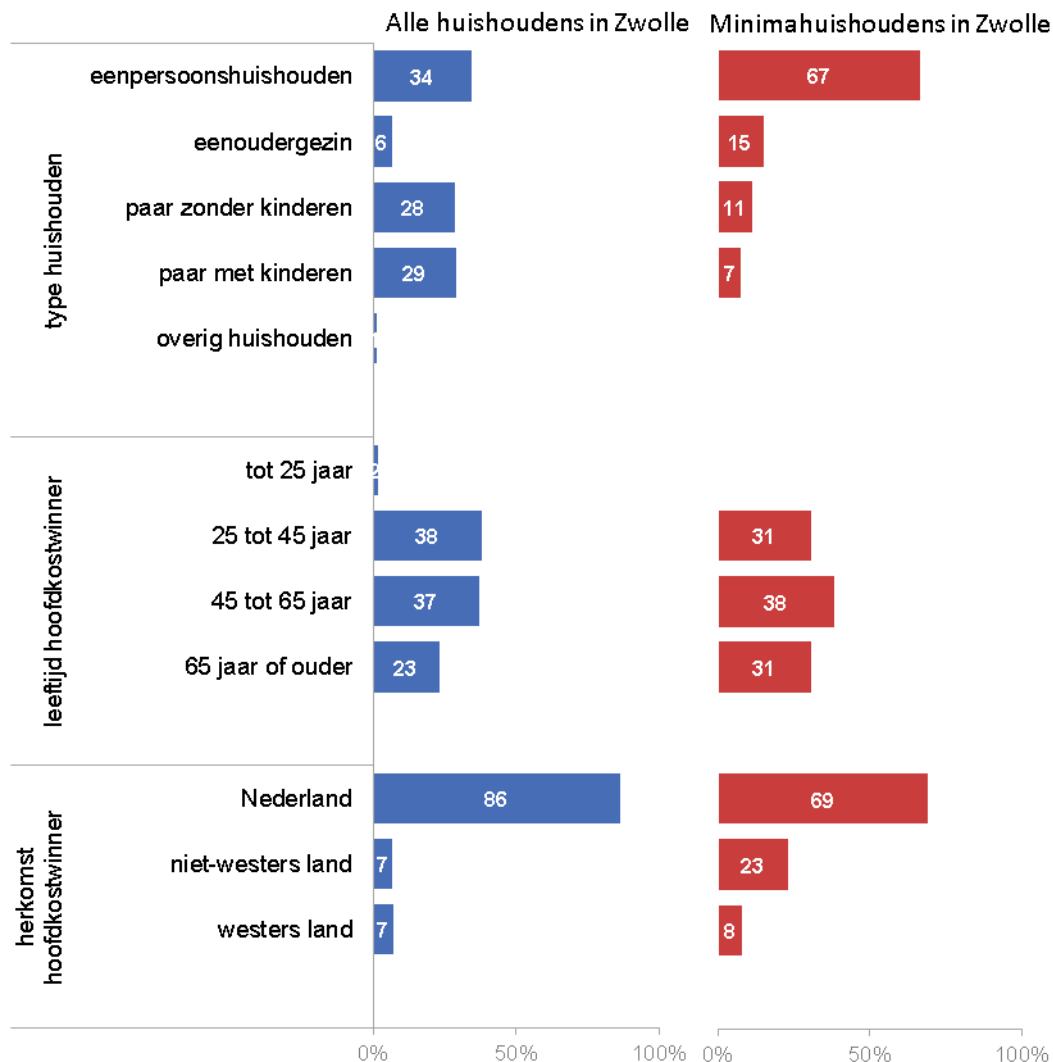
Wanneer we in dit hoofdstuk spreken over langdurige minima, hebben we het over huishoudens die 4 jaar of langer een inkomen hebben tot 110% van het sociaal minimum.

3.1 Langdurige minima in Zwolle uitgesplitst naar kenmerken

In deze paragraaf kijken we naar huishoudenssamenstelling, leeftijd en herkomst van langdurige minimahuishoudens.

- 67% van de **langdurige minimahuishoudens** is een **eenpersoonshuishouden**.
- Bij 31% van de **langdurige minimahuishoudens** is de hoofdkostwinner **65 jaar of ouder**, terwijl deze huishoudens slechts 23% uitmaken van alle huishoudens in Zwolle.
- Bij 23% van de **langdurige minimahuishoudens** komt de hoofdkostwinner uit een **niet-westers** land, terwijl deze huishoudens slechts 7% uitmaken van alle huishoudens in Zwolle.

Figuur 3.1: Verhouding tussen langdurige minima, diverse kenmerken

Bron: CBS IIV

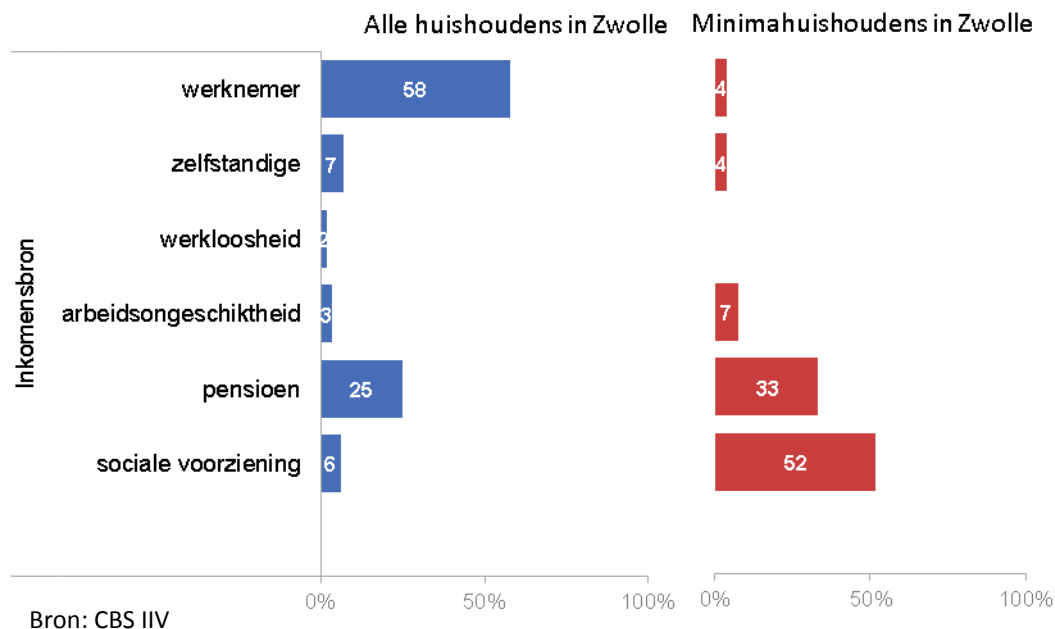
3.2 Langdurige minima naar inkomensbron

Het inkomen van minimahuishoudens kan bestaan uit inkomsten uit loondienst, onderneming of een uitkering voor, bijvoorbeeld, ziekte, werkloosheid of bijstand.

Het grootste deel van de langdurige minimahuishoudens (85%) heeft inkomen uit **sociale voorzieningen** (zie verklarende begrippenlijst), of uit een **pensioen**.

De huishoudens die tot de minima behoren voorafgaand aan de pensioengerechtigde leeftijd blijven vermoedelijk ook na pensioengerechtigde leeftijd tot de minima behoren omdat er geen ontwikkeling of groei in de inkomsten mogelijk is.

Figuur 3.2: Verhouding tussen langdurige minima per inkomensbron

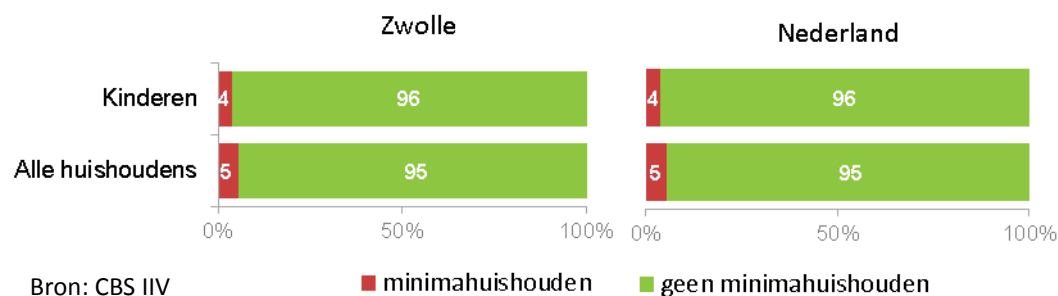

3.3

Kinderen in langdurige minimahuishoudens

In deze paragraaf geven we weer hoeveel kinderen in een huishouden met een langdurig laag inkomen opgroeien. Ook hier beschouwen we weer de groep minimahuishoudens die minimaal 4 jaar leven van een minimuminkomen.

Figuur 3.3: Aandeel langdurige minimumhuishoudens

- In Zwolle wonen **1.000 kinderen** in langdurige minimahuishoudens.
- Het aandeel kinderen in langdurige minimahuishoudens is sinds voorgaand jaar licht gestegen van 3,7% naar 3,8%. Landelijk ligt dit op 3,9%.

4 Gebruik en bereik van minima - regelingen in Zwolle

4.1 Overzicht regelingen

In dit hoofdstuk bespreken we de verschillende Zwolse financiële regelingen om de effecten van armoede tegen te gaan. We bekijken voor elke regeling hoeveel huishoudens of personen er gebruik van maken. Deze gegevens zijn zoveel mogelijk weergegeven voor de periode 2012 – 2017. Dit hoofdstuk biedt voor zover beschikbaar ook informatie over relevante achtergrondkenmerken, zoals leeftijd en herkomst van de gebruikers van deze financiële regelingen.

De regelingen gelden voor iedereen onder de Zwolse armoedegrens, d.w.z.: minimahuishoudens (met een inkomen tot 110% van de bijstandsnorm), chronisch zieken en gehandicapten en huishoudens met een scholier tussen 12 en 18 jaar met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm. Tot slot vallen onder de minimahuishoudens mensen die in het kader van een schuldregeling een relatie hebben met de gemeentelijke Schulddienstverlening en daarom alleen het vrij te laten bedrag van hun inkomen overhouden ter besteding.

Regelingen die zijn opgenomen in deze armoedemonitor:

1. Collectieve zorgverzekering minima (CZM);
2. Individuele inkomenstoelage (voor langdurig laag inkomen);
3. Bijzondere bijstand (voor o.a. beschermingsbewind, duurzame gebruiksgoederen en inrichtingskosten);
4. Tegemoetkoming meerkosten chronisch zieken
5. Participatiefonds (tijdelijk in 2017 en 2018)
6. Regelingen voor kinderen:
 - Scholierenregeling
 - School-, sport- en cultuuractiviteiten en vakanties, waaronder vallen:
 - ✓ Jeugdsportfonds;
 - ✓ Stichting Meedoen;
 - ✓ Stichting Weekje weg;
 - ✓ Stichting De Ruime Wind
 - Armoede en gezondheid kinderen;
 - Peuterspeelzaal;
 - Zwemvangnet;
7. Noodfonds.

Gemeentelijke regelingen die niet zijn meegenomen in deze armoedemonitor

- *Schulddienstverlening* betreft een regeling waar relatief veel minima gebruik van maken, maar die niet specifiek voor burgers met lage inkomens is. Overigens is het gezien de wijze van registreren ook niet mogelijk om een selectie van cliënten te maken op basis van de inkomensgrens (110% sociaal minimum).
- *Kwijtschelding belastingen*.

4.2 Collectieve zorgverzekering minima

- De Gemeente Zwolle biedt aan minimahuishoudens de mogelijkheid om zich via een collectief tegen zorgkosten te verzekeren. Dit is het derde jaar dat chronisch zieken

met een inkomen van maximaal 130% van het sociale minimum een beroep op deze regeling kunnen doen. Het pakket omvat een basisverzekering, keuze in aanvullende- en tandartspakketten en een vergoeding van het wettelijke verplicht eigen risico € 385,- (peil 2017) en van de eigen bijdrage WMO.

Ultimo 2017 hebben in Zwolle **3.761 huishoudens** via de gemeente gebruik gemaakt van deze collectieve zorgverzekering. Het betreft 4.448 verzekerden.

Tabel 4.1. Gebruik Collectieve zorgverzekering minima in Zwolle, peildatum 1-1-2018

Doel	Toegang bieden tot een betaalbare zorgverzekering voor het opvangen van medische kosten						
Doelgroep	Huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum (0-100 jaar) en chronisch zieken met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum						
<u>Aantallen per ultimo jaar</u>	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Doelgroep*	5.400	5.600	5.800	5.900	6.200	6.300	huishoudens
Gebruikers	2.502	2.935	3.153	3.619	3.642	3.761	huishoudens
% bereik	46%	52%	54%	61%	59%	60%	
<small>* t/m 2014 bestond de doelgroep uit alleen de huishoudens tot 110% van het sociaal minimum, Na 2015 kunnen ook chronisch zieken met een inkomen tussen 110 en 130% gebruik maken van de collectieve zorgverzekering voor minima. De omvang van deze laatste groep is niet bekend. Om het bereik indicatief te kunnen aangeven, hebben we in de berekening van het bereik vanaf 2015 alleen huishoudens met een inkomen tot maximaal 110% van het sociaal minimum genomen.</small>							

Hieronder zetten we uiteen welk deel van de huishoudens vaak of juist minder vaak een collectieve verzekering heeft afgesloten via de gemeente en welke kenmerken deze huishoudens hebben.

6,5% van alle huishoudens in Zwolle heeft in 2017 gebruik gemaakt van een collectieve zorgverzekering via de gemeente. Dit aandeel is nagenoeg hetzelfde als in 2016 (was 6,4%).

Vanaf 2015 kunnen naast uitkeringsgerechtigden ook chronisch zieken met een inkomen tussen 110% en 130% gebruik maken van de collectieve zorgverzekering voor minima. Omvang van doelgroep chronisch zieken is onbekend. Hierdoor kunnen we geen totale omvang van de doelgroep zorgverzekering minima precies aangeven. Wel is de groei van gebruikers van de zorgverzekering in 2015 hierdoor te verklaren.

We zien dat in Zwolle **vooral eenoudergezinnen** en huishoudens met een hoofdbewoner uit **niet-westerse landen** relatief veel gebruik maken van de collectieve zorgverzekering.

Tabel 4.2. Huishoudens met een Collectieve Zorgverzekering voor Minima (CZM) naar type huishouden, peildatum 1-1-2018

	% CZM	% Zwolle	Aandeel
Samenstelling			
eenpersoonshuishoudens	55	35	10%
paar zonder kinderen	12	28	3%
paar met kinderen	12	27	3%
eenoudergezin	18	7	18%
overig	2	2	6%
Leeftijd hoofdbewoner			
tot 25 jaar	3	5	5%
25 - 45 jaar	29	36	5%
45 - 65 jaar	41	36	7%
65 jaar e.o.	26	23	7%
Migratieachtergrond			
niet-westerse landen	32	8	25%
westerse landen	8	7	7%
geen migratieachtergrond	60	84	5%
Totaal aantal huishoudens			6,5%

Van de Zwolse huishoudens in de bijstand (Participatiewet/IOAW/IOAZ) maakte iets meer dan de helft (51%) in 2017 gebruik van de collectieve zorgverzekering. Andersom geredeneerd, zit ook iets meer dan de helft (51%) van de huishoudens die gebruik maken van de CZM⁴ - in de bijstand. Dit beeld is nagenoeg hetzelfde als in de afgelopen vier jaren. Met deze maatregel worden dus veel overige minima (met een ander inkomen dan een bijstandsuitkering) bereikt.

Tabel 4.3. Huishoudens met een Collectieve ziektekostenverzekering en/of bijstand op 1-1- 2018

	alleen bijstand	bijstand en czm	alleen czm
huishoudens	1.703	1.806	1.754
als % van bijstand	49%	51%	-
als % van czm	-	51%	49%

4.3 Individuele inkomenstoelage

De Individuele inkomenstoelage (IIT, voorheen langdurigheidstoelage) wordt verstrekt aan huishoudens die drie jaar of langer een inkomen hadden van niet meer dan 110% van het wettelijk sociaal minimum. Het bedrag is bedoeld voor de reserveringen voor aanschaf of vervanging van duurzame gebruiksgoederen, zoals een bankstel, koelkast of wasmachine.

⁴ De aantallen CZM in deze tabel komen niet overeen met het totaal aantal gebruikers van CZM in 2017. Dit komt omdat in dit vergelijk alleen de huishoudens zijn meegenomen die op 1-1-2018 (nog) in Zwolle wonen.

- In 2017 maakten **2.486 huishoudens** gebruik van de **individuele inkomstenstoelag**.
- Het aantal gebruikers is in 2017 gegroeid, net als afgelopen jaren. De stijging t.o.v. voorgaand jaar is ruim 5% en is groter dan het jaar daarvoor (in 2016 was de groei nog geen 2%). De grootste uitbreiding van de gebruikers heeft in 2015 plaats gevonden, met een groei van meer dan 20%.

Tabel 4.4 Individuele inkomstenstoelag

Doel	Financiële tegemoetkoming voor Zwolse huishoudens die langdurig op een minimuminkomen zijn aangewezen.					
Doelgroep	Huishoudens waarvan hoofdaanvrager tussen de 21 en 65 jaar is, met minimaal 3 jaar een inkomen tot 110% van het sociaal minimum*.					
<u>Aantallen*</u>	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gebruikers	1.739	1.954	1.921	2.321	2.364	2.486 huishoudens

* Daarnaast zijn er nog enkele voorwaarden, zoals de hoogte van het vermogen

In tabel 4.5 staan de kenmerken van de huishoudens die in 2017 een individuele inkomstenstoelag ontvingen.

Van de Zwolse huishoudens ontving **4,3%** in 2017 een individuele inkomstenstoelag; in 2016 was dit 4,2%. Dit percentage blijft nog steeds groeien, hoewel de groei vanaf 2016 afvlakt.

Tabel 4.5. Huishoudens met Individuele inkomstenstoelag (ITT) naar type huishouden, in 2017, peildatum 1-1-2018

	% IIT	% Zwolle	Aandeel
Samenstelling			
eenpersoonshuishoudens	54	35	7%
paar zonder kinderen	7	28	1%
paar met kinderen	11	27	2%
eenoudergezin	25	7	16%
overig	2	2	4%
Leeftijd hoofdbewoner			
tot 25 jaar	2	5	2%
25 - 45 jaar	38	36	5%
45 - 65 jaar	56	36	7%
65 jaar e.o.	4	23	1%
Migratieachtergrond			
niet-westerse landen	33	8	17%
westerse landen	8	7	5%
geen migratieachtergrond	59	84	3%
Totaal aantal huishoudens			4,3%

4.4 Bijzondere bijstand

Wie als gevolg van bijzondere onvoorziene omstandigheden gedwongen is om extra noodzakelijke kosten te maken en deze niet zelf kan betalen, kan bijzondere bijstand aanvragen.

Voor deze vorm van ondersteuning is het niet goed mogelijk om de omvang van de doelgroep te bepalen. Het is namelijk niet bekend hoeveel huishoudens met een hoger inkomen vanwege hun uitgavenverplichtingen in aanmerking kunnen komen voor bijzondere bijstand. We geven hier dus alleen het gebruik weer.

- In 2017 maakten **2.188 huishoudens** minimaal 1 keer gebruik van de **bijzondere bijstand**.
- Er is een meerjarige stijgende trend van het aantal gebruikers, hoewel de groei vanaf 2016 afvlakt. In 2015 was de groei nog ruim 13%, in 2016 is de groei 6% en bijna 9% in 2017.
- De toename heeft plaatsgevonden bij huishoudens met beschermingsbewindvoeringskosten en overige bijzondere bijstand. In de huishoudens met kosten voor woonvoorzieningen is een lichte daling in 2017 waar te nemen.

Tabel 4.6. Bijzondere bijstand

Doel	Een bijdrage te leveren aan de draagkracht van Zwollenaren die bepaalde noodzakelijke kosten vanwege bijzondere omstandigheden niet zelf kunnen opbrengen					
Doelgroep	Alle Zwolse huishoudens					
<u>Aantallen</u>	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gebruikers:						
Beschermingsbewindvoeringskosten	385	699	880	1.059	1.162	1.314
Kosten voorzieningen voor wonen	328	346	412	431	491	431
Overige BB	1.142	935	802	835	894	942
Totaal	1.341	1.555	1.671	1.895	2.014	2.188

In tabel 4.7 staan de kenmerken van de huishoudens die in 2017 bijzondere bijstand ontvingen.

We zien nog steeds een stijgende trend in gebruik van de bijzondere bijstand voortzetten: van 2,5% in 2014 naar **3,2%** in **2017** van alle Zwolse huishoudens.

Ook hier zien we weer dat **eenoudergezinnen** en huishoudens met hoofdbewoner uit **niet-westerse landen** relatief veel gebruik maken van de bijzondere bijstand. Dit is niet verwonderlijk aangezien deze groepen ook relatief sterk vertegenwoordigd zijn onder de Zwolse minimahuishoudens.

Tabel 4.7. Huishoudens met verschillende soorten Bijzondere bijstand (BB) naar type huishouden, in 2017, peildatum 1-1-2018

	% BVK	% KVV	% BB ov.	% BB tot.	% Zwolle	Aandeel
Samenstelling						
eenpersoonshuishoudens	58	50	44	53	35	5%
paar zonder kinderen	8	8	10	9	28	1%
paar met kinderen	12	16	19	14	27	2%
eenoudergezin	19	21	21	20	7	10%
overig	3	5	6	4	2	5%
Leeftijd hoofdbewoner						
tot 25 jaar	8	18	23	13	5	9%
25 - 45 jaar	48	46	45	47	36	4%
45 - 65 jaar	37	30	29	34	36	3%
65 jaar e.o.	6	6	4	6	23	1%
Migratieachtergrond						
niet-westerse landen	22	50	41	31	8	12%
westerse landen	8	5	7	7	7	3%
geen migratieachtergrond	71	44	52	62	84	2%
Totaal aantal huishoudens						3,2%

*) Afkortingen:

BVK: beschermingsbewindvoeringskosten

KVV: Kosten voorzieningen voor wonen

Ov. : Overige bijzondere bijstand

BB: Bijzondere bijstand

4.5 Tegemoetkoming meerkosten chronisch zieken

Een chronische ziekte of lichamelijke beperking brengt vaak extra kosten met zich mee. Het kan gaan om een dieet, hulpmiddelen, aangepaste kleding, vervoer enz. De gemeente Zwolle komt tegemoet aan een aantal van deze meerkosten met een vergoeding van maximaal € 175,- per jaar. Per 2018 heeft de gemeenteraad dit bedrag verhoogd naar € 375. De tegemoetkoming voor meerkosten wordt verstrekt aan inwoners die een Wmo-voorziening en/of een voorziening voor langdurige zorg ontvangen en bij wie het inkomen niet hoger is dan 130% van de bijstandsnorm. Ook chronisch zieken die ondanks een hoger inkomen door hoge zorgkosten toch op of onder de Zwolse armoedegrens komen, kunnen via het SWT aanspraak maken op de regeling.

Tabel 4.8 Tegemoetkoming chronisch zieken

Doel	Een bijdrage te leveren in de meerkosten bij inwoners met chronische ziekte en/of lichamelijke beperking		
Doelgroep	Inwoners die een Wmo-voorziening en/of een voorziening voor langdurige zorg ontvangen en bij wie het inkomen niet hoger is dan 130% van de bijstandsnorm.		
Aantal tegemoetkomingen	2015	2016	2017
Aangevraagd	1.132	644	440
Toegekend	690	519	373

4.6 Participatiefonds

Als een inwoner een laag inkomen heeft, lang ziek is of een beperking heeft, is het vaak moeilijk om rond te komen. De huur, boodschappen, zorgkosten en andere vaste lasten moeten worden betaald. Daarna is er meestal weinig geld over voor extra dingen. Bijvoorbeeld om naar het theater te gaan of te sporten.

Om toch te kunnen meedoen aan culturele, maatschappelijke of sportieve activiteiten, bestaat het Participatiefonds. Zwolle heeft hiervoor in 2017 een participatiefonds voor volwassenen open gesteld. Volwassenen met een laag inkomen kunnen een tegemoetkoming krijgen in de kosten van lidmaatschap Stadkamer, vervoer, entree sportgelegenheid of lidmaatschap sportvereniging of museumjaarkaart. Een volwassene kan voor maximaal twee soorten kosten een bijdrage krijgen. Per kostensoort is de bijdrage € 60,-.

Tabel 4.9 Participatiefonds

Doel	Een bijdrage te leveren in de kosten voor maatschappelijke participatie van volwassenen
Doelgroep	Huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum) en chronisch zieken met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum
Aantal gebruikers	2017
aangevraagd	2.808
toegekend	2.538

4.7 Regelingen voor kinderen

In Zwolle vinden we dat kinderen uit gezinnen met een laag inkomen zoveel mogelijk mee moeten kunnen doen met hun leeftijdsgenoten. Voor de Zwolse minimahuishoudens met kinderen is er een aantal regelingen die speciaal op deze gezinnen gericht zijn.

4.7.1 Scholierenregeling

Er wordt een tegemoetkoming verstrekt waarmee spullen voor school of een excursie betaald kunnen worden. De bedragen zijn in 2017 verhoogd tot € 450 voor een brugklasser en € 375 voor overige scholieren.

De 682 kinderen die gebruik hebben gemaakt van de scholierenregeling zijn afkomstig uit 507 afzonderlijke gezinnen; er zijn dus broers en zussen bij.

Tabel 4.10 Scholierenregelingen

Doel	Een bijdrage te leveren aan de draagkracht van de minimagezinnen zodat kinderen op school met de leeftijdsgenoten kunnen meedoen				
Doelgroep	Kinderen uit gezinnen met een inkomen onder 130% van het sociaal minimum en die gaan naar het voortgezet onderwijs of 1e of 2e jaar van het middelbare beroepsonderwijs. <i>Tot 1 januari 2016 gold een inkomensgrens van 110%.</i>				
<u>Aantallen</u>	2013	2014	2015	2016	2017
Kinderen	579	854	742	681	682
Huishoudens	451	581	545	520	507

4.7.2 School-, sport- en cultuuractiviteiten en vakanties

Alle kinderen moeten zich kunnen ontplooiën, ongeacht de financiële situatie van het gezin waarin ze opgroeien. Kinderen van ouders met een laag inkomen worden gestimuleerd om te participeren in sport-, cultuur- of schoolactiviteiten met leeftijdsgenoten. Ook zijn er beperkt vakantiemogelijkheden, zoals een zeilkamp.

Jeugdfonds Sport en Cultuur

Jeugdfonds Sport en Cultuur Zwolle (voorheen Jeugdsportfonds Zwolle) is bestemd voor kinderen en jongeren in de leeftijd van 6 tot 18 jaar die om financiële redenen geen lid kunnen worden van een sportvereniging.

In 2017 zijn **503 kinderen** geholpen door het Jeugdfonds Sport en Cultuur in Zwolle.

Tabel 4.14 Jeugdfonds Sport en Cultuur

Doel	Kinderen in minimagezinnen financieel ondersteunen zodat ze in staat worden gesteld om te kunnen sporten.					
Doelgroep	Kinderen in de leeftijd van 6 tot 18 jaar die leven in een huishouden met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum.					
<u>Aantallen</u>	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ingediende aanvragen	222	324	391	444	-	-
Toegekende aanvragen	220	324	391	444	452	503

Stichting Meedoen

Ieder kind moet kunnen meedoen aan werkweken, excursies, muzikale vorming of een club en zich zo kunnen ontwikkelen. Via financiële hulp bevordert de stichting dat ook kinderen in huishoudens die moeten rondkomen met een inkomen op of onder het sociaal minimum kunnen deelnemen. Het gaat, bijvoorbeeld, om schoolactiviteiten, dans, muziek of scouting.

- In 2017 zijn **754 aanvragen** voor **activiteitenbijdragen** binnengekomen bij Stichting Meedoen, hiervan zijn er **569 toegekend**. In totaal hebben er in Zwolle **673 kinderen** kunnen participeren in activiteiten in 2017.
- Het **aantal aanvragen** voor **kunst en cultuur activiteiten** in 2017 was **140**. Hiermee zijn in Zwolle huishoudens met **231 kinderen** financieel ondersteund; dit aantal is vergelijkbaar met 2016 (233 kinderen).

Tabel 4.15. Stichting Meedoen

Doel	Kinderen in minimagezinnen wel aan samenleving laten deelnemen.					
Doelgroep	Kinderen in de leeftijd van 4 tot 18 jaar die leven in een huishouden met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum.					
Activiteitenbijdrage						
<u>Aantallen</u>	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Toegekende aanvragen	389	436	344	563	591	569
Kinderen	389	-	694	662	713	673
Kunst en cultuur						
<u>Aantallen</u>	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Toegekende aanvragen	-	-	107	138	-	-
Kinderen	-	-	-	226	233	231

Vakanties

Hierbij gaat het om ondersteuning aan de groepsactiviteiten tijdens de vakanties en deelname aan kampen. Twee verschillende stichtingen bieden deze vakanties aan.

- Stichting Weekje Weg biedt de gezinnen een bijdrage voor een vakantie. In 2017 zijn er 73 gezinnen met een bijdrage van de stichting op vakantie geweest. Dit aantal is vergelijkbaar met de voorgaande jaren.
- In 2017 maakte Stichting De Ruime Wind zeilkampen mogelijk voor 39 Zwolse kinderen. Dit aantal is vergelijkbaar met de voorgaande jaren.

Tabel 4.16 Stichting Weekje Weg en Stichting De Ruime Wind

Stichting Weekje Weg						
<u>Deelnemers</u>	2012	2013	2014	2015	2016	2017
gezinnen	75	76	82	78	73	73
Stichting De Ruime Wind						
<u>Deelnemers</u>	2012	2013	2014	2015	2016	2017
kinderen van 12-18 jaar	32	38	38	40	36	39

4.7.3

Armoede en gezondheid kinderen

De jeugdgezondheidswerkers van de GGD gaan tijdens reguliere onderzoek bij kinderen (consultatiebureau en schoolmedisch onderzoek) na of er sprake is van armoede-gerelateerde gezondheidsproblematiek. Als zij bij controles stuiten op situaties waarbij het welbevinden of de gezondheid van kinderen (t/m 12 jaar) in het gedrang is, kunnen ze een voorziening verstrekken. Voorbeelden van zulke voorzieningen zijn een matras of een paar goede schoenen. Dit is geen voorziening waarop een beroep kan worden gedaan.

Omdat het specifiek om gezondheid gaat, is niet precies te bepalen wat de omvang van de doelgroep van deze regeling is.

In 2017 werden **180 kinderen uit minimagezinnen** financieel ondersteund omdat de gezondheid van kinderen in het gedrang was.

Tabel 4.13 Armoede en gezondheid kinderen

Doel	Minimagezinnen in noodsituaties ondersteunen waarbij welbevinden of gezondheid van kinderen in gedrang is.					
<u>Aantallen</u>	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ingediende aanvragen	122	184	135	161	160	168
Toegekende aanvragen	118	150	118	150	145	-
Aantal kinderen in gezinnen met toegekende aanvragen	-	-	-	150	216	180

4.7.4 Peuterspeelzaal

Peuterspeelzaalbezoek draagt bij aan de ontwikkeling van kinderen tussen 2,5 en 4 jaar. Kinderen waarvan de ouders minder dan 110% van het sociaal minimum verdienen kunnen gratis naar een peuterspeelzaal van Doornijk.

In 2017 maakte 167 kinderen gebruik van een 'gratis' plek op een peuterspeelzaal van Doornijk.

Tabel 4.11 Aantal kinderen uit minimagezinnen die gebruik hebben gemaakt van een 'gratis' plek in een peuterspeelzaal

Doel	Een bijdrage leveren aan de minimagezinnen zodat kinderen naar een peuterspeelzaal kunnen.				
Doelgroep	Kinderen uit gezinnen met een inkomen onder 110% van het sociaal minimum.				
Aantallen	2013	2014	2015	2016	2017
Kinderen	132	173	197	194	167

Het aantal kinderen uit minimagezinnen dat gebruik maakt van een 'gratis' plek op een peuterspeelzaal van Doornijk is tussen 2013 (132 kinderen) en 2015 (197 kinderen) blijven stijgen. Vanaf 2016 is er een dalende trend waar te nemen naar 167 kinderen in 2017.

4.7.5 Zwemvangnet

Het is belangrijk dat kinderen een zwemdiploma kunnen behalen. De gemeenteraad vindt dat een verantwoordelijkheid van de ouders. Mocht een kind op 7 jarige leeftijd nog niet zwemvaardig zijn, dan wordt de mogelijkheid geboden om zwemdiploma A en B te behalen als het inkomen van hun ouders niet hoger is dan 110% van de bijstandsnorm. Alle zwemlessen worden dan vergoed voor kinderen tussen 7 en 12 jaar.

In 2017 maakte 153 kinderen uit 129 huishoudens gebruik van de zwemvangnetregeling.

Het gebruik van het zwemvangnet kende een groeiend aantal deelnemers tussen 2013 en 2015. In 2016 zien we een lichte daling zowel in het aantal kinderen (van 132 in 2015 naar 124 in 2016) als het aantal huishoudens (respectievelijk van 124 naar 99). In 2017 is opnieuw groei in gebruik te zien waardoor het aantal kinderen (153) op het niveau van 2015 gekomen is.

Tabel 4.12 Zwemvangnet

Doel	Een bijdrage te leveren aan de draagkracht van Zwollenaren die de zwemlessen voor hun kinderen voor het behalen van AB-diploma zelf niet kunnen betalen.				
Doelgroep	Kinderen van 7 tot en met 12 jaar uit gezinnen met een inkomen onder 110% van het sociaal minimum				
<u>Aantallen</u>	2013	2014	2015	2016	2017
Kinderen	93	104	132	124	153
Huishoudens	81	94	124	99	129

4.8

Noodfonds

Dit fonds verleent, waar mogelijk, hulp aan inwoners van Zwolle (en regiogemeenten), die door omstandigheden in een noodsituatie zijn geraakt en die geen beroep (meer) kunnen doen op wettelijke voorzieningen. In principe geldt bij het Noodfonds geen inkomensgrens, maar feitelijk is er bijna altijd sprake van een inkomen op of rond het sociaal minimum.

In 2017 zijn er 276 aanvragen van de Noodfonds toegekend aan de gezinnen in Zwolle.

Tabel 4.17 Noodfonds

Doel	Hulpverlening in acute noodsituaties, waarin niet de formele weg bewandeld kan worden.					
Doelgroep	In principe alle inwoners van Zwolle met een acute financiële nood. De inschatting is dat 90% van de aanvragers een inkomen heeft rond het sociaal minimum.					
<u>Aantallen</u>	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Toegekende aanvragen	109	118	164	179	235	276
% toegekend	74%	79%	91%	76%	83%	83%

In 2017 zijn er in Zwolle e.o. 333 aanvragen ingediend, waarvan er **276** zijn toegekend. Het aantal aanvragen laat een stijgende tendens zien vanaf 2012.

Verklarende begrippenlijst

Minimahuishoudens

Huishoudens met minimaal 1 jaar een inkomen tot 110% van het sociaal minimum.

Zwolve armoedegrens

Minimahuishoudens, chronisch zieken en gehandicapten met een inkomen van minder dan 130% van de bijstandsnorm, en mensen die in het kader van een schuldregeling een relatie hebben met de gemeentelijke Schuldhulpverlening en daarom alleen het vrij te laten bedrag van hun inkomen overhouden ter besteding.

Sociaal minimum; 110% inkomensnormen armoede

Hoeveel is dat, 110% van het sociaal minimum? In deze tabel de inkomensgrenzen die van per 1-1-2016 toepassing zijn op minimahuishoudens.

Overzicht inkomensnorm bij diverse armoedegrenzen naar huishoudtype per 1.1.2017; netto inkomen per maand

Inkomensnorm/ Huishoudtype	100%	110%	130%
			chronisch ziek of scholier
Alleenstaande	€ 934	€ 1.027	€ 1.214
Alleenstaande ouder	€ 934	€ 1.027	€ 1.214
Echtpaar/ Samenwonenden	€ 1.334	€ 1.467	€ 1.734
Echtpaar/ Samenwonenden met kinderen	€ 1.334	€ 1.467	€ 1.734

- Huishoudens met een inkomen dat lager is dan de genoemde bedragen kunnen aanspraak maken op de betreffende regelingen.
- Voor de kosten van de kinderen ontvangt het huishouden toeslagen via de belastingdienst en SVB.
- De normen van 110% en 130% zijn gebaseerd op de van toepassing zijnde bijstandsnormen exclusief 5%vakantietoeslag, die gelden in de leeftijd van 21 jaar tot de pensioengerechtigde leeftijd, waarbij geen verlaging op de uitkering wordt toegepast in verband met een woonvoordeel, zoals de kostendelersnorm of het ontbreken van woonlasten.

Langdurige minimahuishoudens

Huishoudens die al minimaal 4 jaar een inkomen tot 110% van het sociaal minimum ontvangen.

Uitkering sociale voorziening

Deze term wordt door het CBS (centrum voor beleidsstatistieken) gehanteerd. Uitkeringen die hieronder vallen, zijn: uitkering op grond van Participatiewet, IOAW, IOAZ, BBZ en Wajong.

Beschermingsbewindvoeringskosten

Beschermingsbewindvoeringskosten zijn kosten die gemaakt moeten worden wanneer iemand een financieel bewindvoerder heeft; dat wil zeggen niet zijn eigen geldzaken regelt.

Toelichting op gebruikte externe bronnen:

CBS (Centraal bureau voor de Statistiek)

Het Centraal Bureau voor de Statistiek is in Nederland de instantie waar de verzameling, bewerking en publicatie van de statistieken ten behoeve van overheid, wetenschap en bedrijfsleven zijn gecentraliseerd. Het CBS heeft als taak het publiceren van betrouwbare en samenhangende statistische informatie, die inspeelt op de behoefte van de samenleving.

Integraal inkomens- en vermogensonderzoek (IIV)

Dit onderzoek wordt jaarlijks door het CBS uitgevoerd en heeft als doel 'Een beeld geven van de samenstelling en verdeling van het inkomen en vermogen van personen en huishoudens in Nederland'.

SCP (Sociaal Cultureel planbureau)

Het SCP doet sociaal-wetenschappelijk onderzoek voor de overheid.

Stimulansz

Onafhankelijke stichting, die gemeenten ondersteunt bij het ontwikkelen en uitvoeren van een goed lokaal beleid voor de sociale zekerheid.

Inkomensstatistiek CBS: herziene cijfers

Statistieken worden regelmatig herzien. Aanleiding hiervoor is vaak het beschikbaar komen van aanvullende bronnen, wijzigingen in de bronnen en wensen tot verbetering in de methodiek. Gegevens van de Belastingdienst vormen de voornaamste gegevensbron voor de Inkomens- en Vermogensstatistiek. Zo is de Inkomensstatistiek voor het laatste herzien in 2001, toen het huidige belastingstelsel werd ingevoerd. Aanleiding voor de huidige herziening (met uitkomsten vanaf 2011) is vooral de beschikbaarheid van gegevens voor de complete bevolking, zodat de Inkomensstatistiek niet langer op steekproefbasis hoeft te worden vastgesteld. Terwijl het jaarinkomen in het verleden werd vastgesteld voor de bevolking aan het eind van het jaar, is er nu voor gekozen de bevolking aan het begin van het jaar als basis te nemen. Daarnaast is de waarneming van diverse inkomensposten verbeterd. Tot slot zijn ook enkele sociaal-economische indelingen van de bevolking waarvoor de inkomensgegevens gepresenteerd worden, herzien.

Tabellenbijlage

Minimahuishoudens in Zwolle en Nederland

Minimahuishoudens (%)	Zwolle			Nederland		
	2011	2015	2018	2011	2015	2018
<i>type huishouden</i>						
eenpersoonshuishouden	17,8	20,9		19,2	20,9	
paar zonder kinderen	3,6	3,8		4,2	4,3	
paar met kinderen	2,9	3,0		3,3	3,5	
eenoudergezin	29,9	25,5		25,7	22,0	
overig huishouden	8,8	8,5		7,4	8,2	
<i>leeftijd hoofdkostwinner</i>						
tot 25 jaar	17,1	21,4		18,9	20,6	
25 tot 45 jaar	9,9	10,9		10,2	11,1	
45 tot 65 jaar	9,1	10,4		8,8	9,7	
65 jaar of ouder	11,4	11,4		12,5	12,2	
<i>inkomensbron</i>						
werknemer	2,7	2,3		2,8	2,3	
zelfstandige	11,3	10,2		10,3	9,9	
sociale voorziening	74,0	77,2		77,5	79,0	
werkloosheid	20,5	19,4		19,9	17,7	
arbeidsongeschiktheid	23,3	25,7		22,3	22,9	
pensioen	11,0	11,7		12,0	12,5	
<i>kinderen in minimahh</i>						
totaal	8,4	8,0		8,8	8,9	
Totaal aantal minimahuishoudens	10,2	11,2	11,8	10,4	11,0	11,2

Bron: CBS Integraal inkomens- en vermogensonderzoek (IIV)

Bron gegevens 2018: Stimulansz

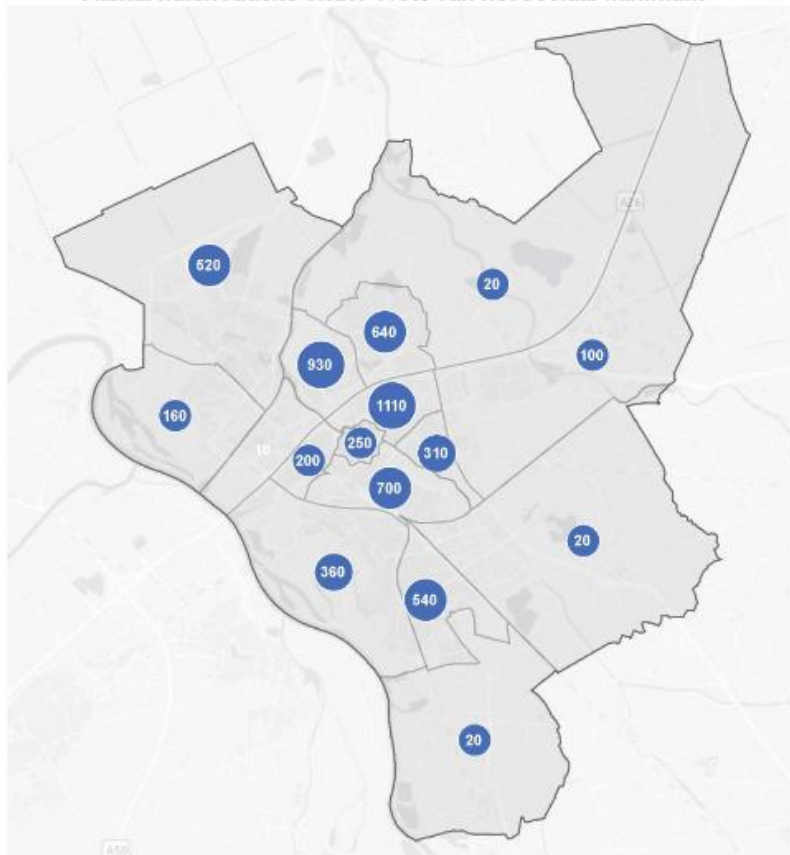
Langdurige minimahuishoudens in Zwolle en Nederland

Langdurige minimahuishoudens (%)		
	Zwolle	Nederland
	2015	2015
<i>type huishouden</i>		
eenpersoonshuishouden	10,6	11,4
paar zonder kinderen	1,9	1,9
paar met kinderen	1,2	1,2
eenoudergezin	12,7	10,4
overig huishouden	3,4	2,3
<i>leeftijd hoofdkostwinner</i>		
tot 25 jaar	1,3	1,4
25 tot 45 jaar	4,5	4,3
45 tot 65 jaar	5,4	4,9
65 jaar of ouder	7,2	7,6
<i>inkomensbron</i>		
werknemer	0,4	0,5
zelfstandige	2,2	2,0
sociale voorziening	47,1	49,1
werkloosheid	1,8	2,1
arbeidsongeschiktheid	14,2	11,5
pensioen	7,1	7,6
<i>kinderen in minimahh</i>		
totaal	3,8	3,9
Totaal aantal minimahuishoudens	5,4	5,4

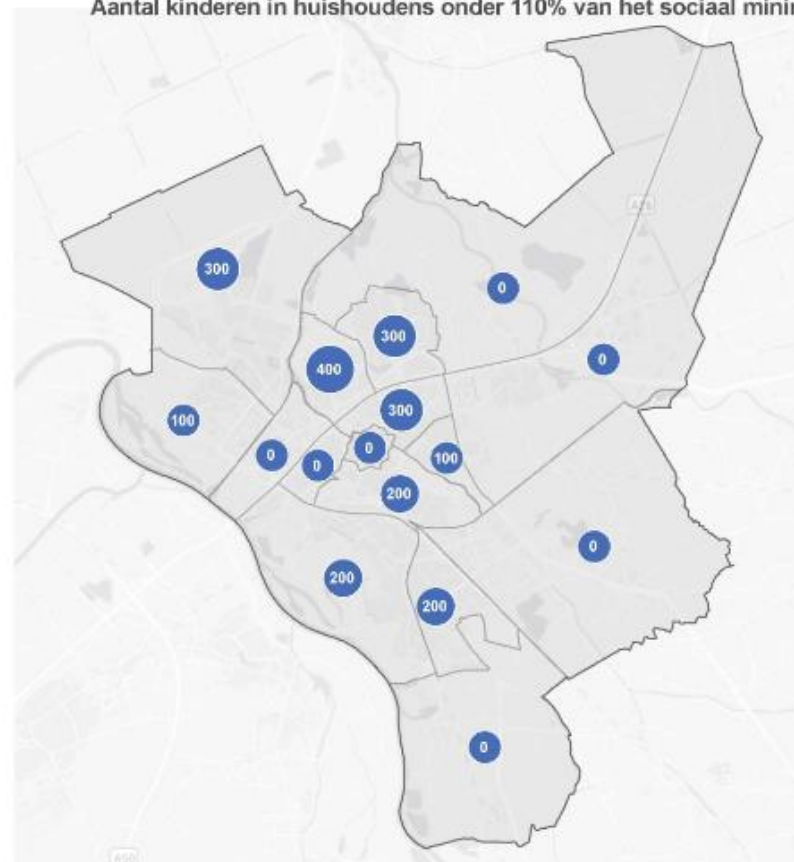
Bron: CBS Integraal inkomens- en vermogensonderzoek (IIV)

Kaartenbijlage

Aantal huishoudens onder 110% van het sociaal minimum

Aantal kinderen in huishoudens onder 110% van het sociaal minimum

	Binnenstad	Diezerpoort	Wipatrik	Assendorp	Kamperspoort-Veer allee	Poort van Zvolie	Weserholte	Stadsbaggen	Holtenbroek	Aa-landen	Vechtlanden	Berkum	Marsweteringlanden	Schelle	Ittersum	Soesweteringlanden
minima huishoudens	250	1110	310	700	200	10	160	520	930	640	20	100	20	360	540	20
kinderen in minima huishoudens	0	300	100	200	0	0	100	300	400	300	0	0	0	200	200	0

Opdrachtnemer	Onderzoek & Informatie
Versie	definitief
Datum	15 oktober 2018